

Kastamonu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi / Journal of Divinity
Faculty of Kastamonu University
e-ISSN 2717-901X
Cilt/Volume: 7, Sayı/Issue: 1, Eylül/September, 2023

Lise Öğrencilerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Drama Yönteminin Kullanımına Yönelik Görüşleri
Opinions of High School Students on the Use of Drama Method in Religious Culture and Moral Knowledge Lesson

Ayşenur Esen
Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Elazığ
aysenur2312@icloud.com
orcid.org/0000-0003-3496-5022

Rahime Çelik
Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı
Dr, Fırat University, Faculty of Divinity, Department of Philosophy and Religion Elazığ /Turkey
rkavak@firat.edu.tr
orcid.org/ 000-0003-4068-4155

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü: Araştırma Makalesi/ **Article Type:** Research
Geliş Tarihi:10/Temmuz /2023 **Date Received:** 10/July/2023
Kabul Tarihi:15 /Eylül/2023 / **Date Accepted:** 15 /September/2023
Yayın Sezonu: Eylül 2023 **Pub Date Season:** September 2023
Cilt: 7 **Sayı:** 1, **Sayfa:** 145-183 / **Volume:** 7, **Issue:**1, **Pages:**145-183

Atıf: Esen, Aşenur- Çelik, Rahime. "Lise Öğrencilerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Drama Yönteminin Kullanımına Yönelik Görüşleri. *Kastamonu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 7/1 (Eylül 2023), 145-183.

Citation: Esen, Aşenur- Çelik, Rahime. "Opinions of High School Students on the Use of Drama Method in Religious Culture and Moral Knowledge Lesson". *Journal of Divinity Faculty of Kastamonu University* 7/1 (September 2023), 145-183.

İntihal: Bu makale özel bir yazılımla (iThenticate) taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir. Plagiarism: This article has been scanned special software (iThenticate). No plagiarism detected.

Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur (Ayşe Nur Esen-Rahime Çelik).

Ethical Statement: It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (Ayşe Nur Esen-Rahime Çelik).

Bu çalışma "Lise Öğrencilerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Drama Yönteminin Kullanımına Yönelik Görüşleri" başlıklı yüksek lisans tezi esas alınarak hazırlanmıştır. / This article is extracted from master's thesis entitled "Lise Öğrencilerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Drama Yönteminin Kullanımına Yönelik Görüşleri" (Master's Thesis, Fırat University, Elazığ/Turkey, 2021).

Araştırma Fırat Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Sosyal ve Beşeri Bilimler Kurulunun 27/04/2021 Tarihli 10/3 sayılı kararı ile etik onayı alınmıştır. /Ethical approval was obtained for the study with the decision of Fırat University Scientific Research and Publication Ethics Social and Human Sciences Committee on 27/04/2021 with the number 10/3

Yazar Katkıları/ Author Contributions (Birden fazla yazar varsa, katkılarını ad ve soyadlarının baş harflerini yazarak belirtiniz. Topam katkı oranları %100'ü geçmemelidir.)

Çalışmanın Tasarlanması / Conceiving the Study: Ae (%55), RÇ (%45)

Veri Toplanması / Data Collection: AE (%70), RÇ (%30)

Veri Analizi / Data Analysis: AE(%60), RÇ (%40)

Makalenin Yazımı / Writing up: AE (%80), RÇ (%20)

Makale Gönderimi ve Revizyonu / Submission and Revision: AE (%90), RÇ (%10)

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Funding: The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Conflict of Interest: The author(s) has no conflict of interest to declare.

Bu makale Creative Commons Atıf-Gayri Ticari Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
This article is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Commercial No Derivatives 4.0 International License

web: <http://dergipark.gov.tr/kuifd>
mailto: ilafdergi@kastamonu.edu.tr

Kastamonu University, Faculty of Theology, Kastamonu/Türkiye

Ayşe Nur Esen-Rahime Çelik / Lise Öğrencilerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Drama Yönteminin Kullanımına Yönelik Görüşleri

Öz

Bu çalışmanın amacı lise öğrencilerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde drama yönteminin kullanılmasıyla oluşan görüşlerini belirlemektir. Araştırma nitel desenle planlanarak eylem araştırması ile yürütülmüştür. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde drama yönteminin kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinin tespit edildiği araştırmada amaçlı örneklem kullanılmıştır. Araştırma Elazığ İlinde bulunan Harput Anadolu Lisesinde 10. sınıfta eğitim ve öğretim gören 39 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme ile elde edilmiştir. Veriler N-vivo 8 programı ile analiz edilerek, temalara ayrılmıştır. Araştırmada bilişsel özellikler, duyuşsal özellikler, uygulama ve öneriler olmak üzere 4 ana tema oluşmuştur. Bilişsel özellikler ana teması altında anlama, transfer, öğrenme, kalıcılık, hatırlama ve dikkat çekicilik alt temaları oluşmuştur. Duyuşsal özellikler ana teması altında ise beğenme, eğlenme, hoşlanma, ilgi, mutluluk, özgüven, merak etme, komik ve heyecan alt temaları oluşmuştur. Uygulama ana teması altında ise olumlu ve olumsuz olarak iki alt tema oluşmuştur. Öneriler ana teması altında ise dersimizde tekrar kullanılsın ve diğer derslerde de kullanılsın olarak iki alt tema oluşmuştur. Araştırmanın ana tema ve alt temalarından yola çıkılarak sonuç kısmı yazılmıştır. Daha sonra literatürdeki araştırmalar ile sonuç kıyaslanarak tartışma bölümü yazılmış ve araştırma sonucunda diğer araştırmacılara yol göstereceği düşünülen önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi, Nitel Desen, Drama.

Opinions of High School Students on the Use of Drama Method in Religious Culture and Moral Knowledge Lesson

Abstract

The aim of this study is to determine the opinions of high school students formed by using the drama method in the Religious Culture and Moral Knowledge course. The research was carried out with a qualitative action research. In the study purposive sampling was used. The research was carried out with 39 students studying at the 10th grade in Harput Anatolian High School in Elazığ. The data in the study were obtained by semi-structured interview. The data were analyzed with the N-vivo 8 program and divided into themes. In the research, 4 main themes emerged as cognitive features, affective features, practice and suggestions. Under the main theme of cognitive characteristics, sub-themes of understanding, transfer, learning, permanence, recall and attention were formed. Under the main theme of affective characteristics, sub-themes of liking, having fun, enjoying, interest, happiness, self-confidence, curiosity, funny and excitement were formed. Under the main theme of the application, there were two subthemes as positive and negative. Under the main theme of suggestions, there were two sub-themes: Let it be used again in our lesson and Let it be used in other lessons too. Based on the main themes and sub-themes of the research, the conclusion part was written. Afterwards, a discussion section was written by comparing the results with the studies in the literature and suggestions that were thought to guide other researchers were included as a result of the research.

Keywords: Religious Education, Religious Culture and Moral Knowledge Lesson, Qualitative Design, Drama.

Giriş

Çocukların gelişen ve değişen dünyanın şartlarına uyum sağlayabilmeleri, aldıkları eğitime bağlıdır. Günümüz dünyasında hızla rekabetin artması çocukların bağımsız düşünebilme, yaratıcı olabilme, özgüven sahibi olma gibi kendilerinde zaten var olan potansiyellerini geliştirmeleri gerekmektedir. Geleneksel ezberci yöntem yerine yaşayarak öğrenmeyi sağlayacak yöntemler çocuklardaki potansiyellerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır.

Son dönem Türkiye'sinde klasik eğitim yerine yaparak- yaşayarak öğrenmeye olanak sağlayan yapılandırmacı bir yaklaşım benimsenmiştir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinin de yapılandırmacı yaklaşıma uyum sağlayan yöntem ve tekniklerle verilmesi gerekmektedir. Yapılandırmacı yaklaşımın hedefi öğrenciyi öğrenme sürecinde aktif kılarak kendi öğrenmelerini yapmasını sağlamaktır. Öğretmen ise bu sürece rehberlik etmektedir (Arslan, 2007). Yaşayarak öğrenmeye ortam sağlayan, çocuklardaki yaratıcılık, özgüven, bağımsız düşünme, etkili iletişim kurabilme gibi potansiyelleri ortaya çıkaran eğitim yöntemlerinden birisi de dramadır. Drama eğitimde psikodrama, sosyodrama, yaratıcı drama ve eğitsel drama olarak birbirinden farklı amaçlar için kullanılmaktadır (Bağdatlı, 2010).

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde özellikle duyuşsal alana hitap eden konuların farklı yöntem ve tekniklerle işlenmesi gerekmektedir. Drama yöntem ve teknikleri duyuşsal alana hitap eden kazanımların kazandırılmasında etkili yöntemlerden birisidir.

İlgili literatür tarandığında, din eğitimi alanında drama yönteminin kullanımı ile ilgili yapılmış çalışmalar tespit edilmiştir: Uğurlu (2019), ilköğretim öğrencilerinin drama ile işlenen Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine yönelik görüşlerini belirlediği çalışmasında, dramanın ahlaki değerleri içselleştirmede olumlu etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yoğurtçu (2015), ortaokul öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında drama yöntemi ile işlenen derslerin öğrencilerin derse yönelik olumlu tutum geliştirmesini sağladığını tespit etmiştir. Bağdatlı (2010), çalışmasında drama ile dini davranış kazandırma, dini davranış geliştirme ya da dini davranış değiştirmenin mümkün olup olmadığı, dindarların istediği dünya ve ahiret mutluluğuna ulaştırıp ulaştırmadığı sorularına yanıt aramak istemiştir. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin drama ile yapılan etkinliklerdeki yaşantıları sonucu hedeflenen davranışları kazandıkları bulgusunu elde etmiştir. Akyüz (2009) ise çalışmasının sonucunda drama yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine karşı tutumlara ve ahlaki kazanımlara olumlu etki etkisi olduğunu belirlemiştir. Mahmut (2009), çalışmasında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine uygun drama örnekleri geliştirmiştir. Çankır (2008), drama yönteminin öğretmenler tarafından

kullanılma sıklığını ve uygulamada yaşanan sorunları tespit etmiştir. Çakı (2008) drama yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine uygunluğunu belirlemeye çalışırken, Güler (2005) ise DKAB dersine uygun drama örnekleri geliştirmiştir.

İlgili literatür tarandığında din eğitimi alanında lise öğrencilerine yönelik bir çalışmanın bulunmadığı belirlenmiştir. Bu nedenle bu çalışmada “Lise Öğrencilerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Drama Yönteminin Kullanımına Yönelik Görüşleri Nedir?” sorusuna cevap aranmıştır.

1. Araştırmanın Problemi

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinin drama yöntemi kullanılarak işlenmesi ile ilgili öğrenci görüşlerinin neler olduğu araştırmanın temel problemidir. Bu çalışmanın temelini “Lise öğrencilerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde drama yönteminin kullanımına yönelik görüşleri nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır. Bu kapsamda araştırmanın alt soruları ise şöyledir:

- Drama yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde kullanılmasının uygun olup/ olmadığına dair öğrenci görüşleri nelerdir?
- Drama yöntemi ile işlenen Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin öğrenciler tarafından beğenilip/ beğenilmeme nedenleri nelerdir?
- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde drama yönteminin kullanılması öğrencilerin öğrendiklerini kalıcı hale getirir mi?
- Drama yöntemi ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin işlenmesinin derse aktif katılıma olan etkisi nedir?
- Drama yöntemi kullanılarak işlenen Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğrencilere duygusal anlamda neler hissettirdi?
- Drama yöntemi ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin işlenmesinin öğrencilere göre iyi yönleri ve kötü yönleri nelerdir?

2. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Bu araştırma Elazığ Harput Anadolu Lisesinde eğitim ve öğretim gören 39 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırma 39 öğrencinin görüşleri ile sınırlıdır.

3. Araştırmanın Amacı

Geleneksel eğitim yöntemlerinin etkisizliği ve yetersizliği eğitimde yaparak-yaşayarak öğrenmeye olanak sağlayan yöntemlerin ön plana çıkmasına neden olmuştur. Bu çalışmada temel amaç; yaparak- yaşayarak öğrenmeye olanak tanıyan yöntemlerden birisi

olan drama yönteminin, lise Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde kullanılmasıyla ortaya çıkan öğrenci görüşlerini belirlemektir. Bu araştırma ile lise Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde kullanılan mevcut yöntem ve tekniklerinin yanında drama yöntemi ve teknikleri kullanılarak yapılandırılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

4. Araştırmanın Önemi

Geleneksel eğitim yöntemlerinin etkisizliği ve yetersizliği eğitimde yaparak-yaşayarak öğrenmeye olanak sağlayan yöntemlerin ön plana çıkmasına neden olmuştur. Öğrencilerin aktif bir şekilde derse katılımını sağlayan yöntemlerden biri drama tekniğidir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde drama yönteminin kullanımı öğrencilerin derse karşı olumlu tutum geliştirmelerine ve derse aktif bir şekilde katılmalarını sağlamaktadır. Bu araştırma yaparak-yaşayarak öğrenmeye olanak tanıyan yöntemlerden biri olan drama yönteminin, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde kullanılmasının öğrencilerin görüşlerine etkisinin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır.

Ülkemizde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde drama yönteminin kullanılmasına yönelik araştırmalar mevcuttur. Fakat yapılan bu araştırmalar ortaokul öğrencilerine yöneliktir. Daha önce lise öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırma bulunmamaktadır. Bu araştırmanın alandaki bu açığı kapatacağı düşünülmektedir.

5. Yöntem

5.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın deseni nitel araştırma desenlerinden eylem araştırmasıdır. Nitel araştırma "kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı buldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır." (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 39). Eylem araştırması uygulamada ortaya çıkan sorunların anlaşılması ve çözümlenmesi amacıyla uygulamacının tek ya da birden fazla kişi ile yaptığı araştırma sürecini ifade eder. Daha çok eğitim kurumlarında yaygın olarak kullanılan eylem araştırması uygulama süresinde araştırma yapma olanağı sağlar. Eylem araştırmasında araştırma ve süreç birliktedir. Yani eylem araştırması uygulamadaki sonuçları doğrudan araştırmaya yardımcı olur (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 78).

5.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Elazığ Harput Anadolu Lisesi öğrencileri oluşturmaktadır. Bu çalışma 2021-2022 Eğitim ve Öğretim yılında Harput Anadolu Lisesinde eğitim ve öğretim gören 39 öğrenci ile yapılmıştır.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

	Cinsiyet	Yaş
Ö1	Kız	15
Ö2	Kız	15
Ö3	Kız	16
Ö4	Kız	16
Ö5	Kız	16
Ö6	Kız	15
Ö7	Kız	16
Ö8	Kız	15
Ö9	Kız	16
Ö10	Kız	15
Ö11	Kız	16
Ö12	Kız	15
Ö13	Kız	15
Ö14	Kız	15
Ö15	Kız	15
Ö16	Kız	16
Ö17	Kız	16
Ö18	Kız	15
Ö19	Kız	15
Ö20	Kız	16
Ö21	Kız	16
Ö22	Kız	15
Ö23	Kız	15
Ö24	Kız	15
Ö25	Kız	16
Ö26	Kız	16
Ö27	Kız	15
Ö28	Erkek	15
Ö29	Erkek	16
Ö30	Erkek	15
Ö31	Erkek	15
Ö32	Erkek	16
Ö33	Erkek	16
Ö34	Erkek	15
Ö35	Erkek	15
Ö36	Erkek	15
Ö37	Erkek	16
Ö38	Erkek	15
Ö39	Erkek	15

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin 27' si kız öğrenci 12'si ise erkek öğrencidir. Katılımcıların 23'ü 15 yaşında kalan 16 öğrenci ise 16 yaşındadır.

5.3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği bir konu hakkında katılımcılardan aynı tür bilgilerin toplanmasını amaçlar. Hazırlanan sorularla beraber daha ayrıntılı bilgi almak amacıyla ek sorular da sorulabilir. Bu haliyle aslında amaçlı bir sohbete benzemektedir. (Doğanay vd., 2012: 145). Çalışmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu alan uzmanının (din eğitimi alanında bir öğretim üyesi) görüşleri ve literatür taraması sonucu oluşturulmuştur.

5.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanması aşamasından önce gerekli olan etik kurul alınmıştır. Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun 27/04/2021 tarihli ve 10/3 sayılı kararı ile çalışma için uygulama izni alınmıştır. Etik kurul izninin alınmasının ardından erilerin toplanması amacı ile Elazığ İl Milli Eğitim Müdürlüğünden de gerekli izin alınmıştır. Araştırmada verileri elde etmek amacıyla katılımcılardan ve velilerinden onay alınmıştır. Araştırma öncesinde öğrencilere araştırmanın amacı ile ilgili bilgiler verilmiştir. Araştırmada mülakatlar- öğrencilerle yüz yüze ve telefon görüşmesi şeklinde yapılmıştır. Öğrencilerin görüşleri ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan bireylerle yapılan görüşme süreleri, 14 ile 21 dakika arasında değişmektedir.

5.5. Verilerin Analizi

Yapılan görüşmeler sonucu elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra NVİVO 8 programı ile analiz edilmiştir. Veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizinin amacı verileri çözümleyecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Analiz edilen veriler sonucunda kavram ve temalara ulaşılır. İçerik analizinde toplanan veriler önce kavramsallaştırılır daha sonra düzenlenir ve en sonunda verileri açıklamak amacıyla temalara ayrılır (Yıldırım- Şimşek, 2011: 227).

İçerik analizinden sonra elde edilen veriler raporlanıp yazılmıştır.

6. Uygulamalar ve Bulgular

Bu bölümde 5 hafta boyunca 10 ders saatinde yapılan drama etkinliklerine yer verilecektir. Uygulamalarla ilgili fotoğraflar Ek1'de verilmiştir.

6.1. Uygulamalar

Uygulama 1

Dersin Adı: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

Sınıf: 10. Sınıf

Kazanımlar: İslam ahlakında yerilen bazı davranışları ayet ve hadislerle açıklar.

Teknik: Rol Oynama- Doğaçlama

Etkinliğin Adı: Yalan

Isınma Etkinlikleri: Gönüllü öğrencilerden drama grubu kurmaları istenir. Kurulan grup sınıfta küme şeklinde oturur. Öğretmen yalan ile ilgili ayet ve hadisleri söyler. Öğrencilerden bu ayet ve hadislerle ilgili bir drama metni yazmalarını ister. Drama grubu dışındaki öğrenciler de arkadaşlarına yardımcı olur.

Ayetler:

“Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin.” (Ahzab Suresi, 70. Ayet)

Hadisler:

Peygamberimiz (SAV) bir gün oğlunu eve çağıran görmüş. Kadın oğluna “Eğer eve gelirsen sana hurma veririm.” demiş. Peygamberimiz (SAV) kadına “Gerçekten hurma verecek miydin?” diye sormuş. Kadın da “Evet.” demiş. Bunun üzerine Efendimiz (SAV) “Eğer sen ona hurma vermeseydin bu sana bir günah olarak yazılacaktı.” demiş (Müslim, Sahih: 107).

Peygamberimize (SAV) bir gün sahabeler “Mü’min korkak olur mu?” demişler. Efendimiz de (SAV) “Evet, olabilir” demiş. “Peki mü’min cimri olur mu?” demişler. “Evet, olabilir.” demiş. Ardından sahabeler peki “Mü’min yalancı olur mu?” demişler. Efendimiz de (SAV) “Hayır, mü’min asla yalancı olmaz” demiş (Muvatta, Kelâm: 19).

Doğaçlama ve Oluşumlar: Öğrenciler bu aşamada yazdıkları metni rol oynama tekniği ile canlandırır. Canlandırma yapılırken olayın akışına göre doğaçlamalar kullanılır.

Etkinlik Sonucu Ortaya Çıkan Metin: YALAN

Hasan dışarıda oyuna dalmıştır. Annesi ısrarla çağırmasına rağmen eve gitmemek için direnmektedir.

Anne: Hasan saat çok geç oldu artık eve gelir misin?

Hasan: Anne henüz oyunumuz bitmedi. Biraz daha oynamak istiyorum. Bittikten sonra hemen geleceğim.

Anne: Kaç saattir dışarıdasın artık içeri gel lütfen. Birazdan baban da gelecek zaten. (Arkadaşları Hasan'ın biraz daha kalması için O'nu ikna etmeye çalışırlar. Hasan: Anne gelmek istemiyorum. Oyunumuz bitmedi daha. Biraz daha kalayım lütfen.. Anne: Eğer içeri gelirsen sana çikolata vereceğim.

Hasan: Yaşasın! Hemen geliyorum anneciğim.

(Hasan ve annesi arasındaki konuşmaya şahitlik eden Ayşe Teyze, Hasan'ın annesi ile konuşur.)

Ayşe Teyze: Komşum az önce oğlunla aranda geçen konuşmaya şahit oldum. Oğlun eve gelince ona çikolata verecek miydin?

Anne: Evet Ayşe Teyze verecektim. Başka türlü ikna edemezdim zaten.

Ayşe Teyze: Senin oğlunla aranda geçen bu konuşma bana Peygamberimizin (SAV) oğlunu içeriye çağırıp hurma vereceğini söyleyen kadına söylediği sözler aklıma geldi.

Anne: Ne söylemişti Peygamberimiz kadına.

Ayşe Teyze: Efendimiz (SAV) kadına “Eğer çocuğuna bir şey vermemiş olsaydın bu senin için bir yalan olarak yazılacaktı.

Anne: Haklısın Ayşe Teyze Peygamberimiz (SAV) şaka bile olsa yalan söylememeyi emretmişti.

(Ayşe Teyze'yi dinleyen oğlu Mert konuşmaya dahil olur.)

Mert: Evet anneciğim ben de hatırladım bu olayı. Geçen hafta hocamız bize bir olay anlattı. Bir gün sahabeden birisi Peygamberimize (SAV) sormuş, “Mü'min korkak olur mu?” Peygamberimiz (SAV) “Olabilir” demiş. “Peki mü'min cimri olur mu?” demiş. Peygamberimiz (SAV) “Olabilir” demiş. “Peki mü'min yalan söyler mi?” demiş. Peygamberimizde (SAV) “Mü'min asla yalan söylemez.” demiş.

Anne: Aferin Mert ne güzel öğrenmişsin. Hadi gel sana da ödül olarak çikolata vereyim. Mert: Yaşasın, teşekkür ederim.

Ayşe Teyze. Aferin oğlum.

Değerlendirme: Öğretmen öğrencilere bazı sorular sorarak yapılan drama etkinliğinin değerlendirmesi yapılır. Sorular:

- Bu dramadan neler öğrendiniz?
- Günlük hayatınızda buna benzer şeyler yaşadınız mı?
- Hasan'ının annesinin doğru olan davranışı nedir?
- Hasan'ın annesinin yerinde siz olsaydınız nasıl davranırdınız?

Uygulama 2

Dersin Adı: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

Sınıf: 10. Sınıf

Kazanımlar: İslam ahlakında yerilen bazı davranışları ayet ve hadislerle açıklar.

Teknik: Rol Oynama- Doğaçlama

Süre: 2 Ders Saati (40+ 40 dk)

Etkinliğin Adı: Hile

Isınma Etkinlikleri: Gönüllü öğrencilerden drama grubu kurmaları istenir. Kurulan grup sınıfta küme şeklinde oturur. Öğretmen hile ile ilgili ayet ve hadisleri söyler. Öğrencilerden bu ayet ve hadislerle ilgili bir drama metni yazmalarını ister. Drama grubu dışındaki öğrenciler de arkadaşlarına yardımcı olur.

Ayetler:

1.“Eksik ölçüp tartanların vay haline! Onlar, insanlardan ölçerek bir şey aldıklarında tam ölçerler. Kendileri başkalarına vermek için ölçüp tarttıklarında ise haksızlık ederler.” (Mutaffifin Suresi: 1-3. Ayetler).

2.“...Ölçü ve tartıyı adaletli yapın...” (En’âm Suresi: 152. Ayet).

Hadisler:

1. Peygamberimiz bir gün pazarda dolaşırken bir zahireciye rastladı. Adama ne sattığını sordu. Adam da buğday satıyorum dedi. Bunun üzerine Efendimiz buğday torbasına elini daldırdı. Alt kısmının ıslak olduğunu fark etti. Adama yaş buğdayın daha ağır geldiğini insanların görüp aldanmaması için onları üst kısma koymasını söyledi (Mü’min, İman: 134)

2. Bizi aldatan bizden değildir (Mü’min, İman: 164).

Doğaçlama ve Oluşumlar: Öğrenciler bu aşamada yazdıkları metni rol oynama tekniği ile canlandırırlar. Canlandırma yapılırken olayın akışına göre doğaçlamalar kullanılır.

Etkinlikler Sonucu Ortaya Çıkan Metin: HİLE

Belediye Başkanı düşünceli bir şekilde ofisine gelir. Akşamdan kafasında insanların ekonomik durumları ile ilgili ahlaklarıyla ilgili bazı sorular vardır. Sekreterini arar:

Başkan: Ela Hanım bana yardımcım Mert Beyi çağırır mısınız?

Ela Hanım: Tabi ki başkanım hemen çağırıyorum. Başka bir isteğiniz var mı?

Başkan: Teşekkür ederim...

(Kısa bir süre sonra Başkan yardımcısı odaya girer) Mert Bey: Beni çağırmissınız Başkanım.

Başkan: Hazırlıkları yap biraz çarşıya pazara gidelim bugün. İnsanlar ekonomik sıkıntı çekiyor mu? Toplumun ahlakı nasıl bir bakalım.

Mert Bey: Siz nasıl uygun görürseniz Başkanım. Hazırlanıyorum hemen.

(Başkan, yardımcısı ve koruması çarşığı dolaşmaya başlarlar. Buğday satan bir satıcı ile karşılaşırlar.)

Başkan: Kolay gelsin satıcı ne satıyorsun?

Buğday Satıcısı: Buğday satarım Başkanım. Buyurun size de vereyim. Başkan: Bakayım bir buğdayların nasıl?

(Elini buğday çuvalına daldırır ve altının ıslak olduğunu fark eder.) Başkan: Bunun altı neden ıslaktır?

Buğday Satıcısı: (Başını öne eğerek) Yağmur yağdı ıslandı Başkanım.

Başkan: Yaş buğday daha ağır basar. İnsanları aldatmaya utanmaz mısın? Sen hiç Peygamberimizin "Bizi aldatan bizden değildir." hadisini duymadın mı?

Buğday Satıcısı: Kusura bakmayın Başkanım, özür dilerim lütfen affedin. Ben bir hata ettim.

Başkan: Bir daha böyle bir şey yapma. Ben seni affederim sen Allah'tan af dile. Buğday Satıcısı: Allah razı olsun Başkanım. Rabbim beni affetsin inşallah.

Değerlendirme: Öğretmen öğrencilere bazı sorular sorarak yapılan drama etkinliğinin değerlendirmesi yapılır. Sorular:

- Yapılan bu dramadan neler öğrendiniz?
- Siz Başkanın yerinde olsanız nasıl bir tepki verirdiniz?
- Yaşamınızda buna benzer olaylarla karşılaştınız mı?
- Buğday satıcısının hatalı davranışı nedir?

Uygulama 3

Dersin Adı: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

Sınıf: 10. Sınıf

Kazanımlar: İslam ahlakında yerilen bazı davranışları ayet ve hadislerle açıklar.

Teknik: Rol Oynama- Doğaçlama

Süre: 2 Ders Saati (40+ 40 dk)

Isınma Etkinlikleri: Gönüllü öğrencilerden drama grubu kurmaları istenir. Kurulan grup sınıfta küme şeklinde oturur. Öğretmen gıybet, su-i zan ve tecessüsle ilgili ayet ve hadisleri söyler. Öğrencilerden bu ayet ve hadislerle ilgili bir drama metni yazmalarını ister. Drama grubu dışındaki öğrenciler de arkadaşlarına yardımcı olur.

Ayetler:

1- “Ey iman edenler! ... insanların gizli hâllerini araştırmayın...” (Hucurât suresi, 12. Ayet) 2- “Ey iman edenler! Zannın çoğundan sakının; çünkü bazı zanlar günahdır...” (Hucurat Suresi,12. Ayet) Hadisler:

1- Peygamberimiz bir gün sahabeye “Gıybet zinadan daha şiddetlidir.” dedi. Bunun üzerine sahabeler “ Nasıl olur ey Allah’ın Resulu” dediler. Efendimiz de “Zina yapan kişi bir daha yapmamak üzere Allah’tan tövbe ister. Allah tövbesini kabul eder. Ama gıybet yapan kişi gıybetini yaptığı kişiden helallik alıncaya kadar Allah onu affetmez.” (Taberani, Evsad, no: 6586)

2- Hz. Ömer halifeyken bir gün sokakları dolaşmaya çıkar. Bir bahçede bir kadın ve erkeğin şarkı söyleyip, içki içtiklerini görür. Adama “Yaptığın günahların gizli kalacağını mı sandın?” der. Bunun üzerine adam “Ey Ömer! Karar verirken acele etme. Ben bir günah işlediysem sen üç günah işledin. Birincisi Allah Hucurat suresinde başkalarını gizli hallerini araştırmayın diyor sen bunu yaptın. İkincisi Allah Bakara suresinde evlere kapılarında giriniz diyor. Sen duvardan atladın girdin. Üçüncüsü de Allah başkalarının evine izin almadan ve selam vermeden girmeyin diyor. Sen tam tersini yaptın.” Bunun üzerine Hz.

Ömer adama “Ben seni affedersem sen de beni affeder misin” demiş, adam da “Evet” deyince oradan uzaklaşmış.

Doğaçlama ve Oluşumlar: Öğrenciler bu aşamada yazdıkları metni rol oynama tekniği ile canlandırırlar. Canlandırma yapılırken olayın akışına göre doğaçlamalar kullanılır.

Etkinlikler Sonucu Ortaya Çıkan Metin: Gıybet, Su-i Zan ve Tecessüs

(Esra sürekli dedikodu yapan, insanların gizli hallerini araştıran bir kadın.)

Esra: Kız Cemre nerelerdesin yine, bir günde evde otur. Gel de biraz bahçeye inelim anlatacağım var.

Cemre: Senin de işin gücün yok sabah akşam beni gözetle. Neyse diğer komşulara da haber vereyim geleyim.

Esra: Çabuk gelin beni bekletmeyin.

(Cemre komşularını telefonla arayıp çağırır. Bahçede toplanıp, dedikodu yapmaya başlarlar.)

Cemre: Sen ne anlatacaktın bize Esra. Bizi topladın buraya bir anlatamadın gitti.

(Esra başlar komşusu Ayşe'nin eşiyle yaşadığı kavgayı anlatır. Ve devam eder... Komşular da onu hayretle dinleyerek arada lafa karışırlar.)

Esra: Geçende yolda rastladım bizim Filiz'in kızı da açılmış saçılmış. Nigar: Hadi ya, zaten belliydi o kızın açılacağı..

(Dedikodu uzar gider. Akşam saati yaklaşır. Filiz yoldan geçerken komşularını görür.

Yanlarına gider selamlaşırlar.)

Esra: Kız Filiz bende öyle dedikodular var. Gel otur sen de katıl bize.

Filiz: Yok Esra abla benim gitmem lazım akşam oldu. Hem dedikodu dinimizde haramdır. Bilmiyor musun? Peygamberimiz bir hadisinde şöyle buyurdu: Gıybetten sakının; çünkü gıybet zinadan daha şiddetlidir. Kişi zina edip tövbe eder de, [bir daha yapmazsa], Allahü teâlâ onun tövbesini kabul eder. Gıybet edilen, gıybet edeni affetmedikçe, af olmaz. (İbni Ebid-Dünya,)

Esra: Sanki her şeyimiz doğru da, bir gıybetimiz yanlış. Esmâ: Neyse hadi dağılım zaten akşam oldu.

(Komşular dağılırlar. Esra eve girecekken Filiz'in kızı Ela ile arkadaşı Ümit'i yan yana yürürken görür. İçinden acaba yanındaki kim diye düşünür. Takip etmeye karar verir. Ela

ve arkadaşı Ümit bir yerde oturmaya karar verirler. Onları takip eden Esra yanlarına gitmeye karar verir.)

Esra: Ne yapıyorsunuz gençler. Kız Ela bu kim? Yoksa sevgilin mi? Annenin haberi var mı bundan?

Ela: Esra teyze sen bizi mi takip ediyorsun. Ayrıca Ümit benim sınıf arkadaşım. Ayrıca diyelim ki ben hatalıyım. Ama sen daha çok hatalısın.

Esra: Niye ben ne yapmışım da hatalıyım.

Ela: Birinci hatan Allah Hucurat Suresi 12. Ayette bir birinizin gizli hallerini araştırmayın diyor. Sen bizi takip ettin. İkinci hatan Allah Nur Suresi 27. Ayette başkalarının yanına selam vermeden girmeyin diyor. Sen bize selam vermeden hemen suçladın. Ayrıca Allah Hucurat Suresi 12. Ayette zannın çoğundan sakının çünkü zannın bir kısmı haramdır diyor. Sen, arkadaşımı sevgilim zannettin ve beni suçladın.

Esra: (Başını öne eğerek.) Haklısın kızım. Sen bana hayatımın dersini verdin. Affedin beni. Ela: Ben affederim Allah'tan af iste sen...

Değerlendirme: Öğretmen öğrencilere bazı sorular sorarak yapılan drama etkinliğinin değerlendirmesi yapılır. Sorular:

- Esra'nın hatalı davranışları nelerdir?
- Çevrenizde benzer olaylar yaşanıyor mu?
- Siz Ela'nın yerinde olsanız tepkiniz ne olurdu?

Öğrencilerle yapılan uygulamalar sonrasında görüşmeler yapılmıştır. Lise öğrencileriyle yapılan görüşmeler sonucu elde edilen veriler Nvivo- 8 programı ile analiz edilmiştir. Veriler kodlandıktan sonra alt temalar oluşturulmuştur. Yükleme sayıları da belirlenerek çözümlenmeler yapılmıştır.

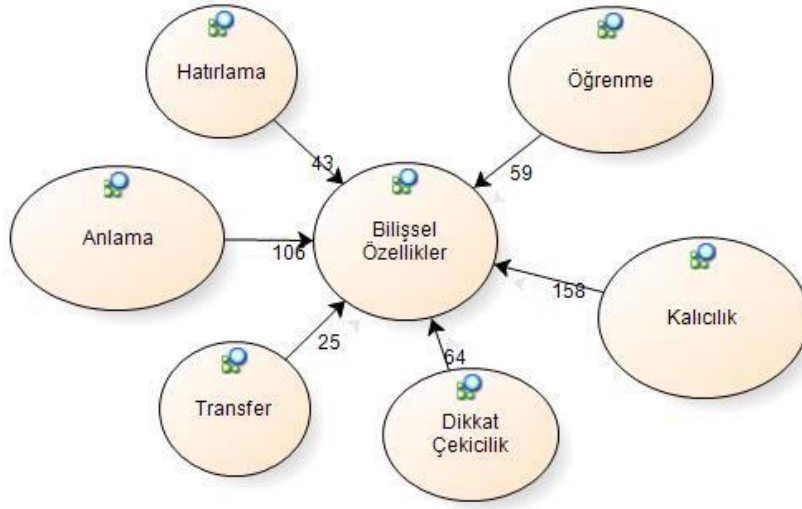
Bu bölümde çalışmada elde edilen verilerin analizi sonucu katılımcıların dört ana temaya yükleme yaptıkları belirlenmiştir. Bu temalar: Bilişsel özellikler, duyuşsal özellikler, uygulama ve önerilerdir. Bu 4 ana tema da daha sonra alt temalara ayrılmıştır. Katılımcıların Din Kültürü dersinde drama yöntemini kullanmalarına yönelik görüşleri kendi referans cümleleriyle aktarılmıştır.

6.2. Bulgular

6.2.1. Din Kültürü Dersinde Dramanın Kullanılmasıyla Ortaya Çıkan Bilişsel Özellikler

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan bilişsel özellikler ana teması altında altı alt temaya yükleme yaptıkları belirlenmiştir. Bu alt temalar: Anlama, transfer, öğrenme, kalıcılık, hatırlama ve dikkat çekiciliktir.

Temaya dair model aşağıda verilmiştir:

Şekil 1. Din Kültürü Dersinde Dramanın Kullanılmasıyla Ortaya Çıkan Bilişsel Özellikler Temasına İlişkin Model

Alt temalar ve alt temalarla ilgili örnek referans cümleleri şöyledir:

6.2.1.1. Anlama

Din Kültürü Dersine yönelik dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan bilişsel özellikler ana teması altında ortaya çıkan temalardan birisi anlamadır. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö1K: “Bence drama Din Kültürü dersine çok uygun çünkü gösteri şeklinde dersi daha iyi anladık.”

Ö33E: “Daha iyi anladım.”

Ö29E: “Dersin anlaşılması daha kolay oldu.”Ö2K: “Daha eğlenceli, daha zevkli vakit geçti. Bence sınıftakiler konuları anladılar eğlendiler de.”

Ö17K: “İyi yönleri daha kalıcı oluyor, daha anlaşılır oluyor. Bazı anlamadığımız olayları daha çok anlıyoruz çünkü görüyoruz.”

6.2.1.2. Transfer

Din Kültürü Dersine yönelik dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan bilişsel özellikler ana teması altında ortaya çıkan temalardan birisi de transferdir. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö1K: “Bence konular çok iyi anlaşıldı. Bugün denemede haset ve suizan ile ilgili sorular çıkmıştı. Yaptığımız dramadan hemen aklıma geldi.”

Ö32E: “Öğrendiklerimi günlük hayatta uygulayabilirim, en güzel yanı bu bence.”Ö13K: “Bugün sınavda çıkan sorular dramada işlediğimiz konulardı daha güzel anladığımız için daha güzel yapabildik. Grup çalışması sonucunda da bizim günlük hayata daha güzel şeyler geçirebilmemizi sağladı.”

Ö18K: “Dersin hadislerle yaşatılarak anlatılması insanın daha çok dine bağlı olmasını sağlıyor.”

6.2.1.3. Öğrenme

Din Kültürü Dersine yönelik dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan bilişsel özellikler ana teması altında ortaya çıkan temalardan birisi de öğrenmedir. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö7K: “... Çünkü eğlenceli oldu hem de çabuk öğrendik. Bu uygulamalarda genel olarak derste işlediğimiz konuları mesela dedikodunun yanlış bir şey olduğunu öğrendim.”

Ö9K: “Şimdi daha çok milletin lafını değil de kendimizi kulağımıza duyduğumuza inanmalıyız veya bu yüzden günah işlememeliyiz diye düşünüyorum artık.”

Ö10K: “Uygulamalardan öncelikle ahlaki davranışları öğrendik. Hile yapmamamız gerektiği, yalan söylemememiz gerektiğini öğrendim.”

Ö32E: “Hilenin kötü bir davranış olduğunu öğrendik.”

6.2.1.4. Kalıcılık

Din Kültürü Dersine yönelik dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan bilişsel özellikler ana teması altında ortaya çıkan temalardan birisi de kalıcılıktır. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö1K: “Burada öğrendiklerimi hayatımda uyguladım. Çünkü gösteri şeklinde oynadığımız için daha kalıcı oldu. Kalıcı olduğu için de uyguladım, unutmam.”

Ö2K: “... uygulamalı bir ders olduğu için daha kalıcı oldu.”

Ö5K: “İyi yönleri kalıcı çünkü farklı etkinlikler çocuklara daha ilgi çekici geliyor.”

Ö6K: “Bence gayet güzel oldu. Normalde de öbür derslerimizde biz sadece kitaptan okuyorduk. Bir de hocalarımız ekstradan açıklama veriyordu. Burada hem siz açıklıyorsunuz hem de drama yaparak daha da akılda kalmasını sağlıyorsunuz.”

Ö8K: “Görsel açıdan ve akılda kalması açısından etkili oluyor.”

6.2.1.5. Hatırlama

Din Kültürü Dersine yönelik dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan bilişsel özellikler ana teması altında ortaya çıkan temalardan birisi de hatırlamadır. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö1K: “Bizzat kendim oynadığım içinde asla unutmam.”

Ö10K: “Diğer derslerde okuyup geçiyorduk, çok anlaşılır olduğunu sanmıyorum. Gidip evde tekrar ediyorduk ama böyle olunca sınav esnasında direkt aklımıza gelir. Bir kitaptaki yazı aklımıza gelmez ama karşımızdaki bir oyuncunun hareketi birden canlanabilir aklımızda. Bence arkadaşlarım da böyle düşünüyor.”

Ö29E: “Drama ile daha kalıcı oluyor sanki, öğrendiklerimi unutmam bence.” Ö13K: “Dramada konular daha açıklayıcı oyunlara dayalı gösteri tarzı olduğu için biz unutmayacağız dramayı. Dramayı unutmadığımız için yüksek notlar alıyoruz.”

Ö21K: “Mesela kitaptan işleyince o kelimenin anlamı aklımıza gelmeyebiliyor ama arkadaşlarımızın sahnede yaptıkları hareketler, kıyafetler ya da kelimeler daha çok aklımıza geliyor.”

6.2.1.6. Dikkat çekicilik

Din Kültürü Dersine yönelik dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan bilişsel özellikler ana teması altında ortaya çıkan temalardan birisi de dikkat çekiciliktir. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

-Ö10K: “Arkadaşlarımın dikkatini kitabı okumaktansa böyle daha çok çekti. Diğer derslerde okuyup geçiyorduk, çok anlaşılır olduğunu sanmıyorum.”

Ö12K: “Bence sınıfın dikkatini çekti bizim sınıf yaramaz olmasına rağmen onlar da dinliyorlardı.”

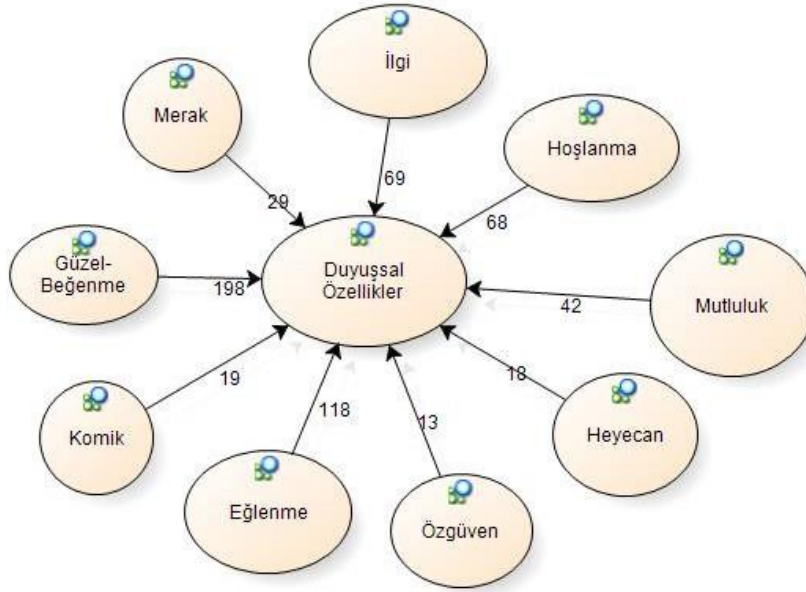
Ö13K: “Her zaman aklımız derste olmayabiliyor bazen dersten aklımız çıkıp başka başka yerlere gidebiliyor. Ama dramada aklımız bir yerde oluyor. Mesela onlar nasıl konuşuyor, neler var içeriğinde gibi.”

Ö33E: “Dersi ilgi çekici hale getirdi, eskiden bu ders dikkatimi çekmiyordu.” Ö36E: “Bence drama din dersine uygundur. Hem daha eğlenceli oluyor, hem de dikkat çekici olduğu için anlaşılması daha kolay oluyor.”

6.2.2. Din Kültürü Dersinde Dramanın Kullanılmasıyla Ortaya Çıkan Duyuşsal Özellikler

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan duyuşsal özellikler ana teması altında dokuz alt temaya yükleme yaptıkları belirlenmiştir. Bu alt temalar: Beğenme, eğlenme, hoşlanma, ilgi, mutluluk, özgüven, merak etme, komik ve heyecandır.

Temaya dair model aşağıda verilmiştir:

Şekil 2. Din Kültürü Dersinde Dramanın Kullanılmasıyla Ortaya Çıkan Duyuşsal Özellikler Temasına İlişkin Model

Alt temalar ve alt temalarla ilgili örnek referans cümleleri şöyledir:

6.2.2.1. Beğenme

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan duyuşsal özellikler ana teması altında ortaya çıkan temalardan biride beğenmedir. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö11K: “Okula gel git sıkılıyorz böyle farklılıklar katınca zaten eğleniyoruz. Bir de ders işlerken böyle olunca daha güzel oluyor.”

Ö13K: “Eskiden mesela tek bir kişi okurdu. Böyle çok sıkıcı olurdu 40 dakika boyunca tek bir kişinin sesi ara ara hocanın konuyu anlatması. Ama dramada çok güzel oyunlar arkadaşlar oynadılar. Sizin verdiğiniz taktikler sayesinde daha güzel haller aldı. Dramadan sonra din dersini daha çok sevmeye başladım.”

Ö18K: “Bence drama ile daha güzel oldu. Yaşayarak öğrenmek daha güzel oluyor. Sadece dilde değil de gerçeğini görmek daha güzel oluyor.”

Ö21K: “Drama ile işlediğimiz daha güzeldi. Kitaptan işleyince sıkıcı oluyordu. Gözümüz sürekli saatte oluyordu. Ne zaman ders bitecek, hoca ne zaman anlatmayı bitirecek. Drama ile öyle olmadı zamanın ne kadar çabuk geçtiğini anlayamadık.”

6.2.2.2. Eğlenme

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan duyuşsal özellikler ana teması altında ortaya çıkan temalardan birisi de eğlenmedir. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö2K: “Böyle daha mutlu oldum çünkü böyle daha eğlenceli, daha çok vakit geçiyor.”

Önceden üst üste dersler nedeniyle pek bir şey anlamıyordum. Şimdi daha eğlenceli.”

Ö9K: “Ne zaman canımız sıkılmıyor derse hepimiz enerjik oluyoruz izlerken gülüyoruz, eğleniyoruz, yaparken eğleniyoruz. Çok güzel oluyor.”

Ö33E: “Drama ile eğlenerek öğrendik.”Ö11K: “Okula gel git sıkılıyorz böyle farklılıklar katınca zaten eğleniyoruz. Bir de ders işlerken böyle olunca daha güzel oluyor.”

Ö12K: “Daha eğlenceli çünkü dersler bazen sıkıcı olabiliyor. 40 dakika drama daha eğlenceliydi, daha güzeldi.”

Ö16K: “Drama dersi zevkli hale getirdi. Çünkü daha eğlenceli oluyor. Kitaptan okumak daha sıkıcı. Mesela önceden düz kitaptan okuyorduk, ama böyle daha eğlenceli oluyor, drama yaparak.”

6.2.2.3. Hoşlanma

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan duyuşsal özellikler ana teması altında ortaya çıkan temalardan birisi de hoşlanmadır. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö25K: "...Evet zevkli hale getirdi. Çünkü sürekli dersi işlemek kitap üzerinden sürekli gitmek ezberle bir şekilde gitmek sıkıyor ama böyle etkinlikler rahatlatıyor."

Ö29E: "10 senedir okula geliyoruz her zaman kitaptan işlediğimiz için bu sene daha bir ayrıcalık olduğu için daha güzel oldu. Drama görsele dayalı olduğu için daha hoşumuza gitti."

Ö32E: "Bence çok iyi oldu. Çok da zevkli ediyor dersi. Zevkli oluyordu çünkü günlük hayatta yaşadığımız şeyleri okulda kendimizde bir daha görüyorduk."

Ö33E: "Dersi zevkli hale getirdi, çünkü farklı bir etkinlik oldu. Ders dışı bir etkinlik oldu."

Öğrenciler de merakla, zevkle dinlediler diye düşünüyorum."

Ö35E: "Daha zevkliydi. Çünkü normal derslerde sıkıcıydı sürekli kitaptan okuyorlardı. Arkadaşlar konuşuyordu ve sürekli anlamadığımız şeyler oluyordu. Ama böyle daha zevkli oldu ve anlaşılır oldu."

6.2.2.4. İlgi

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan duyuşsal özellikler ana teması altında ortaya çıkan temalardan birisi de ilgidir. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö1K: "Tamamen ders ilgimi ve dikkatimi çekti. Daha önceden ders çok sıkıcıydı. Drama ile işleyince çok eğlenceli oldu ve bu yüzden ilgimi çekmeye başladı."

Ö2K: "Konular ilgimi çekti ve hepsi dramaya uygun konulardı. Dramada zorlanmayacağımız konulardı."

Ö5K: "İyi yönleri kalıcı çünkü farklı etkinlikler çocuklara daha ilgi çekici geliyor. Şimdi dersi bir sıradan anlatmak var bir de görsel şeylerle söylemek var. İkisi arasında çok fark var."

Ö12K: "Önceden de arkadaşlarım fazla zaten derse katılmıyorlardı. Drama dersinde onlar daha dinliyorlardı, izliyorlardı. Daha derse özen gösteriyorlardı."

Ö14K: “Derse ilgimi arttırdı. Çünkü ben okumayla geçtiği zaman Din Kültürü dersini daha sıkıcı buluyorum, ilgilenmiyorum. Ama drama ile olduğu zaman konuları benimsemek için izliyordum. Konuları anlamaya çalışıyordum.”

6.2.2.5. Mutluluk

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan duyuşsal özellikler ana teması altında ortaya çıkan temalardan birisi de mutluluktur. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö2K: “Böyle daha mutlu oldum çünkü böyle daha eğlenceli, daha çok vakit geçiyor.”
Ö8K: “Drama ile daha mutlu oluyoruz. Görsel şeyler olduğu için daha iyi aktarılıyor.”

- Ö9K: “Drama ile işlemek daha çok mutlu ediyor. Çünkü daha çok mutlu oluyoruz, heyecanlanıyoruz, birbirimize anlatıyoruz, gülüyoruz, eğleniyoruz.”

Ö23K: “İnsan mutlu oluyor çünkü farklılık geliyor insana.”

Ö25K: “Drama ile işlenen daha mutlu etti. Dediğim gibi derste sadece oturuyoruz kitaptan ilerliyoruz ve böyle aslında sıkıcı hale geliyor tüm dersler içinde geçerli bu.”

Ö36E: “Bence daha anlaşılır olduğu için mutlu oldum. Hem daha iyi anladığım için hem de derse daha çok katıldığım için mutlu olmuşumdur.”

6.2.2.6. Özgüven

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan duyuşsal özellikler ana teması altında ortaya çıkan temalardan birisi de özgüvendir. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö1K: “Özgüvenimi arttırdı mesela ilk oynadığımda utanmıştım. Sonradan alışınca özgüvenim de arttı.”

Ö7K: “Özgüvenimizi arttırıyor.”

Ö9K: “Hani utancımızı da yeniyoruz, birbirimize karşı.”

Ö11K: “İlk defa bir oyunda görev aldım özgüvenimi arttırdı daha bir girişken oldum.”

Ö11K: “Biraz özgüvenim de arttı. Arkadaşlarımdan utanmıyordum ama hocaların gözünün önünde yapmaya utanıyordum.”

Ö15K: “Dramada oynayan arkadaşların özgüvenleri arttı.”

Ö18K: “O kadar insanın arasına çıkıp rolü oynamak özgüvenimi arttırdı.”

Ö34E: “İyi yönleri ise ilerde bir yere gittiğimizde heyecanı azaltır toplum içinde konuşmaya, kamera önünde konuşmaya tecrübe oldu. Toplum içinde konuşma konusunda etkili oldu.”

6.2.2.7. Merak etme

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan duyuşsal özellikler ana teması altında ortaya çıkan temalardan birimerak etmedir. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö2K: “Herkesin gözü sahnede oluyor. Herkes merak ediyor.”

Ö6K: “Herkes kimin ne söyleyeceğini merak ettiği için can kulağıyla dinlediler.

” Ö16K: “Hem dramaya karşı hem de din kültürüne karşı daha da meraklandık.”

Ö17K: “Bazen çok merak ediyordum şimdi ne olacak falan.”

Ö22K: “Derse daha bir merakımız arttı.”

Ö23K: “Mutlu oldum çünkü oyunu merak ediyorsun. Acaba ne olacak konu ne, oyun oynadıklarında daha etkilendim.”

6.2.2.8. Komik bulma

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan duyuşsal özellikler ana teması altında ortaya çıkan temalardan birisi de komik bulmadır. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö5K: “Bence arkadaşlarımdan kimisi farklı buluyor, kimisi komik buluyor.”

Ö5K: “Başta komik geldi.”

Ö24K: “Sonuçta daha eğlenceliydi, daha komikti.”

Ö36E: “Bence hem kendi aramızda oynarken hem de sınıfımıza karşı oynarken komik oldu, eğlenceli oldu. Hem öğrendik hem eğlendik.”

6.2.2.9. Heyecan

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan duyuşsal özellikler ana teması altında ortaya çıkan temalardan birisi de heyecandır. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö7K: “Çünkü hem dersin hızı artıyor hem heyecanı hem daha çok konuşuyoruz hep monoton sıkıcı bir şekilde işlemektense dersin işleyişini değiştirip farklı şekilde işlemek daha güzel.”

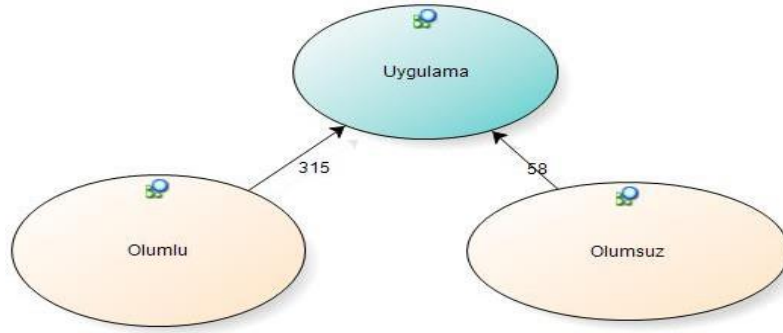
Ö8K: “Arkadaşlarım da mutluydu, heyecanlı oluyorlardı oynayacakları için.”

Ö9K: “En azından ders zamanı geldiği zaman hani bugün tiyatro yapacağız diye heyecanlanıp sevine biliyoruz.”

Ö9K: “İlk günden heyecanlanmıştım söyledim. Ben daha önce yaptım diye size öyle heyecanlandım.”

6.2.3. Din Kültürü Dersinde Dramanın Kullanılmasıyla Ortaya Çıkan Uygulamaya Dair Görüşler

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan uygulamaya dair görüşler ana teması altında iki alt temaya yükleme yaptıkları belirlenmiştir. Bu alt temalar; uygulamanın olumlu yönleri ve uygulamanın olumsuz yönleridir. Temaya dair model aşağıda verilmiştir:

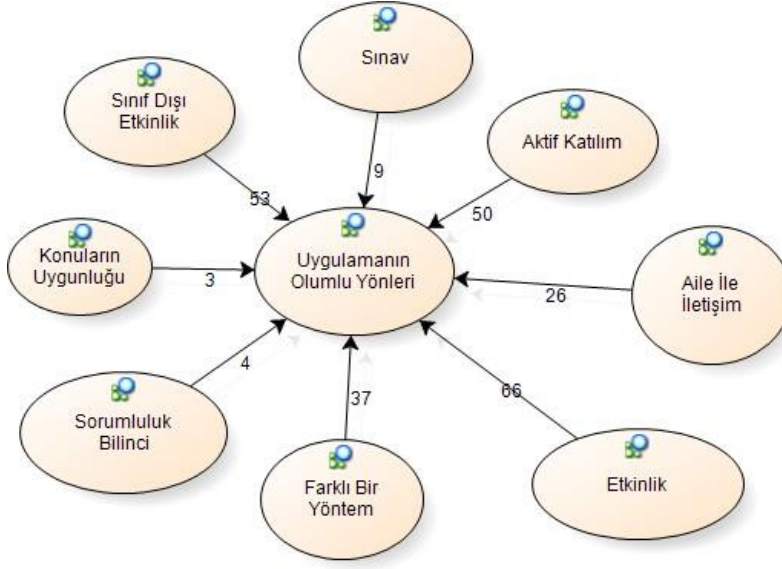
Şekil 3. Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan uygulamaya dair görüşler temasına ilişkin model

Alt temalar ve alt temalarla ilgili örnek referans cümleleri şöyledir:

6.2.3.1. Uygulamanın olumlu yönleri

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan uygulamaya dair görüşler ana teması altında ortaya çıkan alt temalardan birisi uygulamanın olumlu yönleridir. Uygulamanın olumlu yönleri alt teması ise sekiz alt temaya ayrılmaktadır. Bu alt temalar: Derse aktif katılım, sınıf dışı etkinlik, aile ile iletişim, sınıf içi iletişim, konuların uygunluğu, farklı bir yöntem, etkililik, sınav, motivasyon ve sorumluluk bilincidir.

Temaya dair model aşağıda verilmiştir:

Şekil 4. Uygulamanın Olumlu Yönleri Alt Temasına İlişkin Model

6.2.3.1. Derse aktif katılım

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan uygulamanın olumlu yönleri alt teması altında ortaya çıkan alt temalardan birisi derse aktif katılımıdır. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö1K: “Derse katılımımı arttırdı.”

Ö2K: “Katılımımı arttırdı. Ben Din Kültürü derslerinde genelde uyurdum. Drama sayesinde derse katılmış ve konuları daha iyi öğrenmiş oldum. Ben oynadığım için daha çok katıldım önceden derslerde uyuyordum. Okuma olmadığı için daha çok katılıyorum.”

Ö4K: “Derse katılımımı arttırdı.”

Ö5K: “Ben katılıyorum benim katılımımı arttırdı. Şimdi Din Kültürü derslerinde genelde kitap okuyordum zaten biliyorum diye. Zaten önceden geldiğim okul imam hatipti ama siz drama yapınca derste dramayı konuşuyoruz ya da yaptığımız şeyin aklında kalanlarını konuşuyoruz. Kalıcı olup olmadığını soruyoruz diye daha çok katılıyoruz.”

6.2.3.2. Sınıf dışı etkinlik

Din kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan uygulamanın olumlu yönleri alt teması altında ortaya çıkan alt temalardan biriside sınıf dışı etkinliktir. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö18K: “Aynı şekilde sınıf dışında ders işlemek daha hoştu.”

Ö20K: "...hep birlikte bir arada sınıf ortamında sürekli bulunduğumuz için tüm derslerde farklı bir ortamda görmek daha etkili oldu bize."

Ö33E: "Sınıf dışında daha güzeldi. Sürekli sınıfın içindeyiz sınıf dışında ders işlemek, konferans salonunda olsun farklı bir ortama geçmek daha etkili oldu, daha güzel oldu."

Ö35E: "Sınıf dışında bir farklılık oldu. Yeni yer demek daha fazla akılda kalıyor. Sıkıcı derslerde hep sınıftayız ve sürekli arkadaşlar konuşuyor. Ama orada herkes odaklanmış şekilde izliyordu."

Ö37E: "Sınıf dışında ders işlemek güzeldi hem sınıfımız da küçük kalabalık, böyle sıkıntı veren bir sınıftı daha iyi oldu. Ferah oldu böyle güzeldi"

6.2.3.3. Aile ile iletişim

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan uygulamanın olumlu yönleri alt teması altında ortaya çıkan alt temalardan birisi de aile ile iletişimdir. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö1K: "Aileme videolarımı izlettim bazen güldüler bazen de daha iyi oynasaydın dediler.

Okul dışında bir etkinlik yaptığımız için beğenmişlerdi."

Ö7K: "Bunu aileme paylaştım. Anneme ya da babama bugün okulda arkadaşlarım bunu sergilediler güzelse güzel diyorum. Anneme dedikodu olayını anlattım o da ders almıştır diye düşünüyorum."

Ö10K: "Aileme ve arkadaşlarıma drama yöntemi ile neler yaptığımızı, oyunun nasıl ilerlediğini, konuyu kimin hazırladığını konuştuk. Daha önce Din Kültürü dersiyile ilgili aileme bir şey paylaşmamıştım ama drama ile ilgili konuştuk. Nasıl geçtiğini onlarda sordu, ne yaptığımızı falan."

Ö11K: "Aileme ve arkadaşlarımla paylaştım. Onlara drama yaptığımızı nasıl oynadığımızı, eğlendiğimizi, ders işlerken de eğlenildiğini anlattım."

6.2.3.4. Sınıf İçi İletişim

Din kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan uygulamanın olumlu yönleri alt teması altında ortaya çıkan alt temalardan birisi de sınıf içi iletişimdir. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö1K: "Arkadaşlarımla aram daha da iyi oldu. Arkadaşlarımla dramaya çalışırken güzeldi, aramızdaki bağ daha sıkı oldu."

Ö2K: "Derste daha samimi bir ortam oluştu."

Ö12K: “Önceden fazla samimiyet olmayanlarla bile orada dramada beraber çalışıyorlardı, iyi geçiniyorlardı.”

Ö37E: “Derste de yani şöyle mesela, birbirini sevmeyen insanlar bir arada oyun oynayanlar oldu ister istemez yani birilerine hoşnut değillerdi. Onlar da oyun oynarken mecburen biraz samimiyet kurdular.”

Ö39E: “Arkadaş ortamında samimiyet oluştu. Ben herkesle zaten samimiydim ama bazı arkadaş grupları vardı. Çok birbirleriyle samimi değildiler ama böyle herkes birbirini tanıdı birbirine yardımcı oluyordu. Böyle daha arkadaş canlısı daha samimi oldular.”

6.2.3.5. Konuların uygunluğu

Din kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan uygulamanın olumlu yönleri alt teması altında ortaya çıkan alt temalardan birisi de konuların uygunluğudur. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö2K: “Bence uygundur, çünkü zaten drama Din Kültürü dersinde daha iyi yapılıyor. Çünkü oynaması daha kolay oluyor. Hile ile ilgili mesela biz drama yapmıştık. Konular daha uygun.”

Ö11K: “...Çünkü konuları falan günlük hayatta da gördüğümüz şeyler bu yüzden tiyatroya uyarlamak da kolay oluyor.”

6.2.3.6. Farklı bir yöntem

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan uygulamanın olumlu yönleri alt teması altında ortaya çıkan alt temalardan birisi de farklı bir yöntemdir. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö5K: “İyi yönleri kalıcı çünkü farklı etkinlikler çocuklara daha ilgi çekici geliyor. Şimdi dersi bir sıradan anlatmak var bir de görsel şeylerle söylemek var. İkisi arasında çok fark var.”

Ö6K: “Dersin daha farklı şekilde nasıl işlendiğini gördüm.”

Ö7K: “Çünkü hem dersin hızı artıyor hem heyecanı hem daha çok konuşuyoruz hep motto sıkıcı bir şekilde işlemektense dersin işleyişini değiştirip farklı şekilde işlemek daha güzel.”

Ö38E: “...biz Din Kültürü dersinde farklı bir yöntemle ders işliyoruz böyle daha fazla akılda kalıyor ve daha eğlenceli oluyor.”

6.2.3.7. Etkililik

Din kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan uygulamanın olumlu yönleri alt teması altında ortaya çıkan alt temalardan birisi de etkililiktir. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö5K: “Bence din kültüründe kullanıma uygun, insanların pekiştirmesi için daha mantıklı.

Ö27K: “Normalde derse ilgilimizi veriyoruz ama kitap falan okuduğumuz için zihnimize tam oturmuyor ama böyle canlı olunca daha işe yarıyor.”

Ö29E: “Kitap okurken herkes tek bir kişi okuduğu için ona bakıyor ancak arkadaşlarımız sadece gösterdiği performans beni de etkiledi.”

Ö31E: “Normalde sıkıcı ve düz oluyordu. Direkt bir anlatımla geçiliyordu drama ile daha etkileyici oldu.”

Ö33E: “Sözlü anlatımın yanında görsel anlatım gözümüze çarpıyor. Daha etkili bence.”

Ö39E: “Herkes dersi anlıyor ders değilmiş gibi sanıyor insan. Alışmışız mesela ders nedir, sınıfta oturup tahtaya bakıp hocanın bir şey anlatmasıdır. Ama böyle sanki ders değilmiş gibi ama dersi anlıyorsun. Konuşmuyorsun oturup izliyorsun acaba ne yapacaklar diye. Böyle dersi daha iyi anlıyorsun, daha fazla kişinin derse katılım sağlaması gibi.”

6.2.3.8. Sınav

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan uygulamanın olumlu yönleri alt teması altında ortaya çıkan alt temalardan birisi de sınavdır. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö7K: “Sınavlarda da yardımcı oluyor, test çözerken aklıma geliyor kolay bir şekilde.”

Ö10K: “Diğer derslerde okuyup geçiyorduk, çok anlaşılır olduğunu sanmıyorum. Gidip evde tekrar ediyorduk ama böyle olunca sınav esnasında direkt aklımıza gelebilir. Bir kitaptaki yazı aklımıza gelmez ama karşımızdaki bir oyuncunun hareketi birden canlanabilir aklımızda. Bence arkadaşlarım da böyle düşünüyor.”

Ö12K: “Sınavda daha akılda kalıcı oluyordu. Mesela işlediğimiz giybet falan vardı. Onlar bugün sınavda görsel zekâdan aklıma geldiler.”

Ö13K: “Bugün sınavda çıkan sorular dramada işlediğimiz konulardı daha güzel anladığımız için daha güzel yapabildik.”

Ö13K: “İyi yönleri konuyu daha iyi anlayabilmemiz, sınavlarda o konuyu anladığımız için daha iyi yardımcı oluyor.”

6.2.3.9. Motivasyon

Din kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan uygulamanın olumlu yönleri alt teması altında ortaya çıkan alt temalardan birisi de motivasyondur. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö9K: “Hani en azından Din Kültürü dersinde sadece kitaptan okuyoruz. Din kültürü derslerinin şuan daha çok motive oluyorum. Hem siz çok iyisiniz. Hem derslerimiz çok eğlenceli geçiyor. Hani Din Kültürü dersi böyle sadece din anlatan bir ders değil. Şu an çok eğlenceli ve daha motive olarak derse devam ediyoruz.”

Ö25K: “Araya konulan böyle etkinlikler bence öğrencileri daha da motive ettiği için bizim açımızdan daha da iyi oluyor.”

Ö39E: “Motive etti bayağı.”

6.2.3.10. Sorumluluk bilinci

Din kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan uygulamanın olumlu yönleri alt teması altında ortaya çıkan alt temalardan birisi de sorumluluk bilincidir. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö19K: “İnsana sorumluluk da yüklüyor bence.”

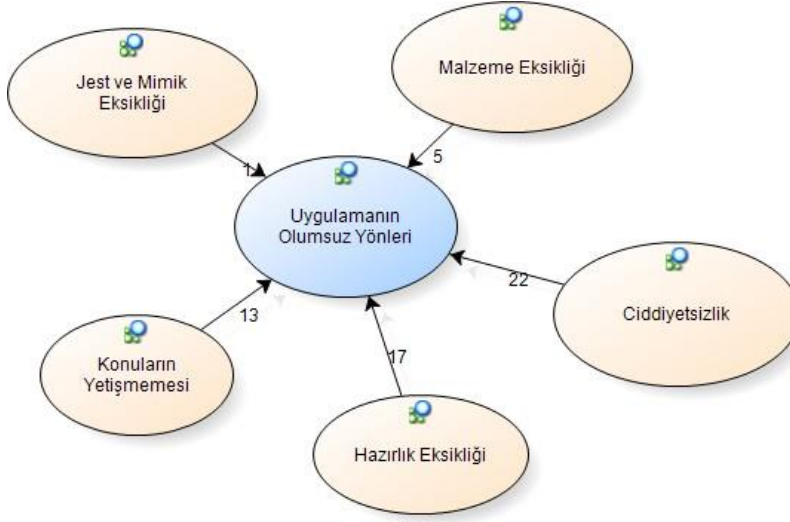
Ö19K: “Oyunu oynamak zorundayız bize sorumluk getiriyor. Bize sorumluluk katıyor.”

Ö25K: “Bu çok güzel bir şey ve özgüvenleri artırıyor.” Sınıfımızda özgüveni düşük insanları böyle oyunlara davet etmek, böyle oyunlara katmak onlar açısından olumlu sonuçlara sebep olabilir.”

6.2.3.2. Uygulamanın olumsuz yönleri

Din kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan uygulamaya dair görüşler ana teması altında ortaya çıkan alt temalardan birisi de uygulamanın olumsuz yönleridir. Uygulamanın olumsuz yönleri alt teması ise beş alt temaya ayrılmaktadır. Bu alt temalar; malzeme eksikliği, ciddiyetsizlik, hazırlık eksikliği, konuların yetişmemesi ve jest-mimik eksikliğidir.

Temaya dair model aşağıda verilmiştir:

Şekil 5. Uygulamanın Olumsuz Yönleri Alt Temasına İlişkin Model

Alt temalar ve alt temalarla ilgili örnek referans cümleleri şöyledir:

6.2.3.2.1. Malzeme eksikliği

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan uygulamanın olumsuz yönleri alt teması altında ortaya çıkan alt temalardan birisi malzeme eksikliğidir. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö1K: “Malzeme eksikliği vardı. Kostümleri tam ayarlayamadık.”

Ö26K: “Mesela alt tarafta sahnede gerekli kostümler ve dekorlar yoktu. Konuşanların sesi bize gelmiyordu.”

6.2.3.2.2. Ciddiyetsizlik

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde drama yönteminin kullanılmasıyla ortaya çıkan uygulamanın olumsuz yönleri alt teması altında ortaya çıkan alt temalardan birisi de ciddiyetsizliktir. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

”Ö5K: “Bence güzel bir etkinlik tabi bizim sınıf ciddiye alsa daha güzel bir etkinlik olur.”

Ö11K: “Bazen drama yapılırken ciddi olmuyorduk, ses ve konuşmalar bazen artıyordu. Onun dışında başka sorun yoktu bence.”

Ö30E: “Kötü yönleri ise şahıslar iyi hazırlanmıştı fakat ciddiye almıyorlardı.”

Ö37E: “Bazı oyunlarda ciddiyet yoktu.”

6.2.3.2.3. Hazırlık eksikliği

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan uygulamanın olumsuz yönleri alt teması altında ortaya çıkan alt temalardan birisi de hazırlık eksikliğidir. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö7K: “Uygulanırken arkadaşlarımız bazı oyunlara iyi çalışmamışlardı.”

Ö8K: “Kötü yönleri arkadaşlar daha iyi hazırlanabilirlerdi.”

Ö10K: “Kötü yönleri ise bizim biraz daha vakit ayırmamız gerekirdi. Konulara daha çok çalışıp, zamanımızı daha çok ayırabilirdik.”

6.2.3.2.4. Konuların yetişmemesi

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan uygulamanın olumsuz yönleri alt teması altında ortaya çıkan alt temalardan birisi de konuların yetişmemesidir. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö18K: “Olumsuz yönleri bazen derslerimiz aksaya biliyor. Bazen okuyarak not tutarak işlemek daha iyi olabilir.”

Ö19K: “Kötü yönleri ise bazı bilgiler eksik kalabiliyor.”

Ö26K: “Kötü yönden ise din kültürüne ağırlık bilgi gibi birçok konuya değiniyor. O konulardan falan geri kalıyoruz.”

Ö31E: “Zaten haftada iki dersimiz var bir dersimizi ona verince hızlı bir şekilde de ders işleyemiyoruz. Drama iyi oldu ama konular yavaş ilerledi.”

6.2.3.2.5. Jest- mimik eksikliği

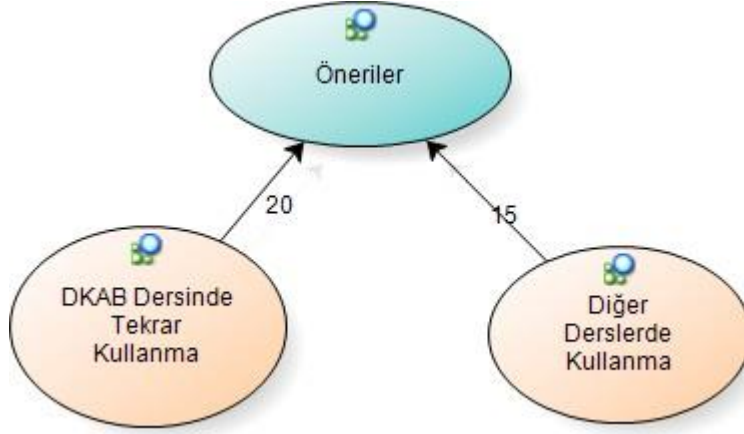
Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan uygulamanın olumsuz yönleri alt teması altında ortaya çıkan alt temalardan birisi de jest- mimik eksikliğidir. Bu alt tema ile ilgili bir katılımcının görüşü şu şekildedir:

Ö19K: “Ama bazen jest ve mimikler eksik kalabiliyordu.”

6.2.4. Öneriler

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan öneriler ana teması altında iki alt temaya yükleme yaptıkları belirlenmiştir. Bu alt temalar: Din kültürü dersinde tekrar kullanılması ve diğer derslerde de kullanılması şeklindedir.

Temaya dair model aşağıda verilmiştir:

Şekil 6. Öneriler temasına ilişkin model

Alt temalar ve alt temalarla ilgili örnek referans cümleleri şöyledir:

6.2.4.1. Din Kültürü Dersinde Tekrar Kullanma

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan öneriler ana teması altında ortaya çıkan alt temalardan birisi Din Kültürü dersinde tekrar kullanılmasıdır. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö10K: “Kullanılabileceği derslerde kullanılmalı bence. Bence Peygamberimizin hayatından kesitleri canlandırırken kullanabiliriz. Evet tekrarı olabilir.”

Ö11K: “Evet kullanılmasını isterim. Peygamber sahabe konuşmaları, metinleri olabilir.”

Ö25K: “Sınıfımızda özgüveni düşük insanları böyle oyunlara davet etmek, böyle oyunlara katmak onlar açısından olumlu sonuçlara sebep olabilir.”

Ö31E: “...belli başlı konularda kullanılmasını isterim. Önemli olan konularda, peygamberlerin hayatlarını anlatırken olabilir.”

Ö33E: “Diğer konularda da kullanılmasını isterim. Sahabelerin hayatları ile ilgili yapılırsa onları tanımamız açısından etkili olurdu.”

6.2.4.2. Diğer derslerde de kullanma

Din Kültürü dersinde dramanın kullanılmasıyla ortaya çıkan öneriler ana teması altında ortaya çıkan alt temalardan birisi de diğer derslerde de kullanılmasıdır. Bu alt tema ile ilgili referans cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö20K: “Mesela biyolojide bazen vücut yapısında bir şeyler olduğu zaman hoca hep tahtadan göstermeye çalışıyor. Kafamızda pek bir şey canlandıramıyoruz. Ekosistem olsun ya da başka bir şey olsun.”

Ö22K: “Tekrar kullanılması isterdim. Tarih ve Edebiyat dersinde kullanılabilir.”

Ö23K: “Coğrafyada olabilir. İnsanın kibirlenmesi konusunda kullanılabilir. Ahlaki davranışlarda kullanılabilir.”

Ö38E: “Tabi ki. Özellikle matematikte kullanılmasını isterim. Mesela toplama bölme bir manavda geçse fiyatları öğrenecek mesela birinci sınıfta.”

7. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

7.1. Sonuç

Elazığ Harput Anadolu Lisesinde 2021-2022 eğitim ve öğretim yılında 10. sınıfta eğitim ve öğretim gören 39 öğrenci ile yapılan bu çalışmada, öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde drama yönteminin kullanılmasına ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde drama yönteminin kullanılmasına dair görüşleri incelendiğinde bilişsel özellikler, duyuşsal özellikler, uygulama ve öneriler olmak üzere dört ana tema oluşmuştur.

Din kültürü dersinde drama yönteminin kullanılmasıyla oluşan bilişsel özellikler ana teması altında öğrenme (n=40), kalıcılık (n=158), dikkat çekicilik (n=64), transfer (n=25), anlama (n=106) ve hatırlama (43) alt temalarına yükleme yaptıkları belirlenmiştir.

Katılımcılar Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde drama yönteminin kullanılmasıyla oluşan duyuşsal özellikler ana teması altında ilgi (n=69), hoşlanma (n=68), mutluluk (n=42), heyecan (n=18), özgüven (n=13), eğlenme (n=118), beğenme (n=198), komik bulma (n=19) ve merak (n=29) alt temalarına yükleme yaptıkları belirlenmiştir.

Katılımcıların uygulama ana teması altında uygulamanın olumlu yönleri (n=315) ve uygulamanın olumsuz yönleri (n=58) alt temalarına yükleme yaptıkları belirlenmiştir. Uygulamanın olumlu yönleri teması altında katılımcıların aktif katılım (n=50), aile ile iletişim (n=26), sınav (n=9), sınıf dışı etkinlik (n=53), sınıf içi iletişim (n=67), konuların uygunluğu (n=3), sorumluluk bilinci (n=4), farklı bir yöntem (n=37) ve etkililik (n=66) alt

temalarına yükleme yaptıkları belirlenmiştir. Katılımcıların uygulamanın olumsuz yönleri teması altında malzeme eksikliği (n=5), ciddiyetsizlik (n=22), hazırlık eksikliği (n=17), konuların yetişmemesi (n=13) ve jest- mimiklerin eksik kalması (n=1) alt temalarına yükleme yaptıkları belirlenmiştir.

Katılımcıların öneriler ana teması altında dersimizde tekrar kullanılсын (n=20) ve diğer derslerde de kullanılсын (n=15) alt temalarına yükleme yaptıkları belirlenmiştir.

7.2. Tartışma

Araştırma kapsamında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde drama yönteminin kullanımına yönelik görüşleri beş haftalık uygulama ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Bu bölümde, elde edilen sonuçlar kuramsal alanda yapılan çalışmalarla karşılaştırılacaktır.

Çalışmada katılımcılar drama yönteminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini zevkli ve ilgi çekici bir hale getirdiğini, dersi sıkıcılıktan kurtardığını belirtmişlerdir. Uğurlu (2019), Bağdatlı (2010) ve Ceylan (2006) çalışmalarında benzer sonuca ulaşmışlardır. Akyüz (2009) ve Yoğurtçu (2015) yaptıkları çalışmalarda öğrencilerin dramadan zevk aldığını, eğlendiklerini ve dersin ilgilerini çektiğini ifade ettiklerini belirlemişlerdir. Agun (2012) çalışmasında hazırlıklı ve planlı drama etkinliklerinin dersi eğlenceli yaptığı sonucuna ulaşmıştır. Çelik (2016) ise çalışmasında dramanın derse karşı ilgi çekmede etkili olduğu sonucuna varmıştır. Çolak (2019) çalışmasında dramanın derse olan ilgiyi arttırdığını ifade etmiştir. Dür (2018) ise çalışmasında dramanın din derslerini durağanlıktan kurtarıp canlı hale getirdiğini belirlemiştir. Apaydın (2010) çalışmasında drama yönteminin Görsel Sanatlar dersinde kullanılmasının dersi eğlenceli hale getirmede etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Katılımcılar drama yönteminin dersi daha anlaşılır hale getirdiğini, drama ile işlenen derste konuları öğrendiklerini ve anladıklarını belirtmişlerdir. Uğurlu (2019) ve Çolak (2019) yaptığı çalışmalarda benzer sonuca ulaşmışlardır. Altıkulaç (2008), Koçlar (2019) ve Özçelik (2019) yaptıkları çalışmalarda drama yönteminin etkili bir öğrenme sağladığına dikkat çekmişlerdir.

Katılımcılar öğrendikleri bilgileri yaşamlarına transfer ettiklerini ve davranışlarını düzeltmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Agun (2012) çalışmasında öğrencilerin öğrenmiş oldukları bilgileri günlük hayata aktarabildiklerini vurgulamıştır. Çolak (2019) çalışmasında drama yöntemi ile öğrencilerin günlük hayattaki problemlerle dramadaki canlandırmaları ilişkilendirdikleri sonucuna ulaşmıştır.

Katılımcılar drama yönteminin özgüveni arttırdığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Uğurlu (2019) ve Erol (2009) yaptığı çalışmalarda drama yönteminin çekingen ve sessiz öğrencilerin kendilerini ifade edebilme yeteneğini geliştirdiği sonucuna ulaşmışlardır. Çelik (2016) çalışmasında kendi düşüncelerini rahatça ifade edebilmelerine olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Balaban (2019) çalışmasında drama etkinliklerinin özgüveni geliştirdiğini ifade etmiştir.

Katılımcılar drama yönteminin bilgilerin kalıcılığını sağladığını ifade etmişlerdir, dramanın düz anlatıma göre daha kalıcı olduğunu belirtmişlerdir. Ceylan (2006) yaptığı çalışmada drama yönteminin ezber yerine kalıcı öğrenmelerin oluşmasını sağladığını vurgulamıştır. Aynı şekilde, Akyüz (2009) çalışmasında öğrencilerin dramayı unutmadıklarını ve öğrenilen davranışların kalıcı olduğu sonucuna varıldığını ifade etmiştir. Aylıkçı (2001) ve Atar (2003) çalışmasında drama yönteminin düz anlatımdan daha kalıcı olduğu sonucuna varmıştır. Katılımcılar drama yönteminde görsellik daha fazla olduğu için bilgilerin daha kalıcı olduğunu ifade etmişlerdir. Dür (2018) yaptığı çalışmada paralel bir sonuca ulaşmıştır. Sözer (2006) yaptığı çalışmada drama yönteminin Matematik dersinde kalıcılığı sağladığını belirlemiştir. Şenol (2011) çalışmasında deyimlerin öğretilmesinde drama yönteminin diğer yöntemlere göre kalıcılığı daha fazla sağladığını belirtmiştir.

Katılımcılar drama yönteminin derse aktif katılımlarını arttırdığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Ceylan (2006) yaptığı çalışmada öğrenci merkezli bir eğitimin devamının aktif katılıma bağlı olduğunu ve drama yönteminin derse aktif katılımı desteklediğini belirtmiştir. Aynı şekilde, Çangır (2008) yaptığı çalışmada da benzer bir sonuca ulaşmıştır. Çolak (2019) yaptığı çalışmada drama yönteminin öğrenciyi öğrenme sürecinde aktif yapması sebebiyle öğrencilerin özgüvenlerini arttırdığını vurgulamıştır.

Öğrenciler drama ile işlenen dersi beğendiklerini ve mutlu olduklarını ifade etmişlerdir. Çakı (2008) yaptığı çalışmada paralel bir sonuca ulaşmıştır. Çolak (2019) yaptığı çalışmada drama yönteminin öğrencilerin kendilerini daha mutlu hissetmesine sebep olduğuna dikkat çekmiştir.

Çalışmada öğrenciler drama yönteminin diğer derslerde de kullanılmasını istemişlerdir. Agun (2012) ve Çelik (2016) çalışmalarında benzer bir sonuca varmıştır.

Öğrenciler drama ile ilgili olumsuz görüşlerinde malzeme yetersizliği olduğunu belirtmişlerdir. Agun (2012) yaptığı çalışmada buna paralel bir sonuca ulaşmıştır.

Öğrenciler drama yönteminin dersi daha etkili ve verimli hale getirdiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Çakı (2008) yaptığı çalışmada dramanın dersi verimli kıldığını, amaçlara ulaşmada faydalı olduğunu tespit etmiştir. Aynı şekilde Şenol (2011)' da

çalışmasında drama yönteminin etkili ve verimli olduğunu belirlemiştir. Ünsal (2005) çalışmasında drama yönteminin diğer yöntemlerden daha verimli olduğu sonuca ulaşmıştır. Ceylan (2006) ise yaptığı çalışmada drama yönteminin anlamlı öğrenmeler sağladığını vurgulamıştır. Üstündağ (1997), çalışmasında Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi dersinde drama yönteminin geleneksel yöntemlere göre öğrenmede daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kodaz (2007), Dil ve Anlatım dersinde drama yönteminin kullanılmasının öğrenmeye olan etkisini belirlemeye çalıştığı araştırmasında, drama yönteminin öğrenmeye olumlu katkılar sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Yeşilyurt (2011) ise çalışmasında drama yönteminin Türkçe dersinde kullanılmasının öğrenmeyi olumlu etkilediğini vurgulamıştır.

Katılımcılar drama yönteminin heyecan duygusunu yaşattığını belirtmişlerdir. Bağdatlı (2010) yaptığı çalışmada aynı sonuca ulaşmıştır. Katılımcılar drama yönteminin merak duygusunu yaşattığını ifade etmişlerdir. Balaban (2019), çalışmasında drama etkinliklerinin, öğrenciler tarafından ilgi çekici ve merak uyandırıcı olarak ifade edildiği sonucuna varmıştır.

Araştırmada katılımcılar, drama yönteminin sınıf içi iletişim becerilerini geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Bayrakçı (2007) ve Çelik (2016), çalışmalarında aynı sonuca ulaşmıştır. Altıkulaç (2008) yaptığı çalışmada da iletişim becerilerinin drama ile olumlu yönde etkilendiği sonucuna varmıştır. Ceylan (2006), yaptığı çalışmada drama yönteminin öğretmen- öğrenci arasındaki ilişkilerin gelişmesine yardımcı olduğunu tespit etmiştir.

Katılımcılar, drama yönteminin konuları daha kalıcı hale getirmesinden dolayı sınavlardan daha başarılı olduklarını ifade etmişlerdir. Tuncel (2009) ve Şenol (2011) yaptıkları çalışmalarda dramanın öğrencilerin başarılarını olumlu etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Koçlar (2019), yaptığı çalışmada dramanın öğrencilerin başarılarını arttırdığını ifade etmiştir. Yılmaz (2006), çalışmasında dramanın Fen Bilgisi dersinde başarıyı arttırmada geleneksel yöntemlerden daha etkili olduğu sonucuna varmıştır. İşleyen (2009) çalışmasında drama yönteminin Türk Edebiyatı dersinde kullanılmasının başarıyı arttırdığını belirlemiştir.

Katılımcılar, drama yönteminin derse olan ilgi ve meraklarını arttırdığını belirtmişlerdir. Kayhan (2004), araştırmasında yaratıcı drama yönteminin Matematik dersine olan ilgi ve merakı arttırdığını ifade etmiştir. Yılmaz (2006), çalışmasında Fen Bilgisi dersinde drama yönteminin kullanılmasının derse olan ilgiyi arttırdığını belirlemiştir.

7.3. Öneriler

1. Drama yöntemi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinin diğer ünitelerinde de uygulanabilir.

2. Drama yöntemi diğer kademelerde (9., 11. ve 12. Sınıflar) de uygulanabilir.
3. Bu çalışmanın nicel boyutu da yapılabilir.
4. Öğretmenlere farklı yöntemlerle ders işleme konusunda eğitimler verilebilir.
5. Öğrenciyi eğitim- öğretim sürecinde aktif kılan bu tür yöntemlere eğitim ve öğretimde daha fazla yer verilebilir.
6. Öğretmenlerin klasik eğitim yöntemlerinden uzaklaşmaları için ders kitaplarına farklı yöntemlerle ilgili etkinlikler konulabilir.
7. Drama eğitimi yükseköğretim öğrencilerine verilerek ileride kullanılmaya kolaylık sağlanabilir.

Kaynakça

- Agun, Bahar Avcı. *İlköğretim 4.Sınıf Matematik Öğretiminde Hazırlıklı-Planlı Dramaya Uygun Etkinliklerin Geliştirilmesi*. Rize: Rize Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2012.
- Akyüz, Hacer. *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Kullanılan Drama Yönteminin Öğrencilerin Ahlaki Kazanımları ve Derse Yönelik Tutumları Üzerindeki Etkisi*. Samsun: On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Altıkulaç, Ali. *8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Bir Öğretim Tekniği Olarak Drama*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008.
- Apaydın, Nazan. *Drama Etkinlikleriyle Destekli Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Öğrenci Görüşleri*, Eskişehir: Osman Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010.
- Arslan, Mehmet. "Eğitimde Yapılandırmacı Yaklaşımlar." *Journal of Faculty of Educational Science* 40/1 (2007), 41-61.
- Atar, Gökhan. *Eğitici Draması Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularının Öğretiminde Kullanmanın Öğrenmenin Kalıcılığı Üzerindeki Etkileri*, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2003.
- Aylıkçı, Esra Şimşek. *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Drama Yönteminin Kalıcılığın Artırılmasında Kullanılması* İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2001.

- Bağdatlı, Mustafa İsmail. *İlköğretim Okullarında Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Derslerinde Eğitici Dramanın Kullanımı*, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2010.
- Balaban, Hüseyin Alp. *İngilizce Konuşma Becerilerini Geliştirmede Yaratıcı Drama: Bir Eylem Araştırması*, Çanakkale: On Sekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Bayrakçı, Mehtap. *Okulöncesinde Yaratıcı Drama Etkinliklerinin İletişim Becerilerinin Gelişmesi Üzerindeki Etkisi*, Kars: Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007.
- Ceylan, Yusuf. *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Derslerinde Bir Yöntem Olarak Dramanın Kullanımı / The Use Of Drama Method In The Courses Of Religious Culture And Ethics At The Primary Schools*, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2006.
- Çakı, Erdem. *Beşinci Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Bir Yöntem Olarak Drama Tekniği*, Çanakkale: 18 Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008.
- Çangır, Metin. *İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyun Yönteminin Uygulanma Durumu(Tuzla Örneği)*, İstanbul: Yedi Tepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008.
- Çelik, Özkan. *Disiplinler Arası Yaklaşımla Değer Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılması*, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2016.
- Çolak, Gülçak. *1.Sınıf Öğrencilerine Çıkarma İşleminin Öğretiminde Drama Yönteminin Kullanımından Yansımalar*, Trabzon: Trabzon Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Doğanay Ahmet vd. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını, Eskişehir, 2012.
- Dür, Tunahan. *Avusturya Liselerindeki İslam Din Derslerinde Eğitici Drama'nın Kullanımı*, Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2018.
- Erol, Nesligül. *İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersinde Drama Yönteminin Uygulanması (İlköğretim 4. sınıf)*, Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009.

- Güler, Tuğba. *Din ve Ahlâk Öğretiminde Drama Yöntemi Ve Uygulama Örnekleri*, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2005.
- İşleyen, Ercüment. *Ortaöğretim Dokuzuncu Sınıf Türk Edebiyatı Dersinde Drama Yönteminin Öğrencilerin Ders Başarısına Katkısı (Ankara ili - Akyurt ilçesi örneği)*, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Kayhan, Hüseyin Cahit. *Yaratıcı Dramanın İlköğretim 3.Sınıf Matematik Dersinde Öğrenmeye, Bilgilerin Kalıcılığına ve Matematiğe Yönelik Tutumlara Etkisi*, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2004.
- Kodaz, Ali. *Ortaöğretim 9.Sınıflarda Dil Öğretiminde Drama Yönteminin Etkililiği*, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007.
- Koçlar, Naziye. *Yaratıcı Drama Yöntemiyle Cebirsel İfadelerin Öğretimi*, Konya: Necmattin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Mahmut, Şerife. *İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Yaratıcılığa Yolculuk*, Konya: Selçuk Üniversitesi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Özçelik, Ebru. *Temel Eğitimde Drama Yöntemi İle Sorumluluk Değerinin Öğretimi*, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Şenol, Zülal. *Deyimlerin Yaratıcı Drama Yöntemiyle Öğretimi*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- Tuncel, Selman. *İlköğretim 6. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersinde Maddenin Tanecikli Yapısı Ünitesinin Yaratıcı Drama İle Öğretiminin Öğrencilerin Başarısına Etkisi*, Konya: Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Uğurlu, Zeynep. *İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programı 7.Sınıf "Din ve Güzel Ahlak" Ünitesindeki Ahlaki Değerlerle İlgili Drama Yöntemi Uygulamaları*, Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Ünsal, Bilsen. *İlköğretim İkinci Kademe (6,7,8. sınıflar) Türkçe Dersinde Drama Yönteminin Çocukların Dil VeAnlatım Becerilerine Katkısı*, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2005.
- Üstündağ, Tülay. *Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Dersinin Öğretiminde Yaratıcı Dramanın Erişiyeye ve Derse Yönelik Öğrenci Tutumlarına Etkisi*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 1997.

- Yeşilyurt, Erhan. *6. Sınıflarda Yapım Eklerinin Öğretimine Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi*, Bolu: Abant İzzetBaysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- Yıldırım, Ali - Şimşek, Hasan. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2011.
- Yılmaz, Gülçin. *Fen Bilgisi Öğretiminde Drama Yönteminin Kullanımı*, Denizli: Pamukkale Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2006.
- Yoğurtçu, Mustafa. *Ortaokul Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersinde Uygulanan Yaratıcı Drama Yönteminin Öğrencilerin Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersine Karşı Tutumlarına Etkisi*, Kahramanmaraş: Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2015.